

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 23.2.2009
KOM(2009)81 endelig

2009/0023 (CNS)

Forslag til

RÅDETS AFGØRELSE

**om Det Europæiske Fællesskabs indgåelse af protokollen om, hvilken lov der finder
anvendelse på underholdspligt**

DA

DA

BEGRUNDELSE

1. FORMÅL

Forslaget vedrører Fællesskabets indgåelse af protokollen om, hvilken lov der finder anvendelse på underholdspligt, som blev indgået den 23. november 2007 under Haagerkonferencen om International Privatret. Protokollen har til formål at sikre større retssikkerhed og retlig forudsigelighed for bidragsberettigede og bidragspligtige. Eftersom langt de fleste krav om underholdsbidrag vedrører børn, er protokollen i første række en foranstaltning, der skal beskytte børn.

2. UDVIKLING AF ET FÆLLES RETSOMRÅDE INDEN FOR FÆLLESSKABET

Det Europæiske Fællesskab har sat sig selv det mål at skabe et virkeligt retsområde, der er baseret på princippet om gensidig anerkendelse af retsafgørelser.

Rådet vedtog den 18. december 2008 forordning (EF) nr. 4/2009 om retternes kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser og samarbejde vedrørende underholdspligt¹. I henhold til forordningens artikel 15 fastlægges den lov, der skal anvendes på underholdspligt, i overensstemmelse med Haagerprotokollen af 23. november 2007 om, hvilken lov der finder anvendelse på underholdspligt, i de medlemsstater, der er bundet af dette instrument.

Protokollens anvendelse i Fællesskabet vil sikre anvendelse af ensartede og harmoniserede lovvalgsregler i medlemsstaterne i sager om underhold.

Hertil kommer, at harmoniserede lovvalgsregler er en forudsætning for afskaffelse af fuldbyrdelsesproceduren for retsafgørelser om underholdspligt. Som følge heraf vil der for retsafgørelser afsagt i medlemsstater, som er bundet af protokollen, være fri bevægelighed i andre medlemsstater uden nogen form for kontrol med hensyn til sagens realitet i den medlemsstat, hvor afgørelsen søges fuldbyrdet. Herved kan man nå det politiske mål, der har været på dagsordenen siden Det Europæiske Råds møde i Tammerfors i 1999.

På grund af den tætte forbindelse mellem formålet med forordning (EF) nr. 4/2009 og lovvalgsreglerne bør protokollen senest tages i anvendelse i Fællesskabet på forordningens anvendelsesdato, dvs. den 18. juni 2011.

3. PROTOKOLLEN FRA 2007 OM, HVILKEN LOV DER FINDER ANVENDELSE PÅ UNDERHOLDSPLOGT

Formålet med protokollen er at øge retssikkerheden og den retlige forudsigelighed ved indførelse af fælles bestemmelser om, hvilken lov der finder anvendelse på underholdspligt. Det vigtigste mål med harmoniseringen af lovvalgsreglerne er at gøre det muligt for de bidragsberettigede at handle med fuldt kendskab til situationen uden at være underkastet forskellige nationale ordninger. Det forsøges med protokollen at finde en balance mellem rettighederne for den bidragsberettigede og den bidragspligtige.

¹ EUT L 7 af 10.1.2009, s. 1.

Protokollen fastsætter, hvilken lov der finder anvendelse på underholdspligt som følge af familie-, slægtskabs-, ægteskabs- eller svogerskabsforhold, herunder underholdspligt over for et barn uanset forældrenes civilstand (artikel 1, stk. 1).

Protokollen fastsætter, at underholdspligt generelt reguleres af loven i den stat, hvor den bidragsberettigede har sin sædvanlige bopæl (artikel 3, stk. 1). Særlige regler beskytter den bidragsberettigede i situationer, hvor han eller hun ikke kan opnå underholdsbidrag efter lovgivningen i den stat, hvor han eller hun har sin sædvanlige bopæl (artikel 4). Er der tale om underholdspligt mellem ægtefæller, kan en af parterne anmode om, at loven i en anden stat, som har en tættere tilknytning til ægteskabet, finder anvendelse (artikel 5). En særlig indsigelsesregel giver den bidragspligtige mulighed for i visse tilfælde at bestride et krav om underholdsbidrag med den begrundelse, at der ikke består en sådan underholdspligt, hverken efter loven i den stat, på hvis område den bidragspligtige har sin sædvanlige bopæl, eller efter loven i den stat, hvis nationalitet begge parter har, hvis en sådan findes (artikel 6). Parterne kan endelig vælge den lov, der skal finde anvendelse på enten et underholdskrav i forbindelse med en bestemt sag (artikel 7) eller generelt (artikel 8).

Anvendelse af den lov, der er fastsat efter protokollen, kan kun afvises, hvis dens virkninger er åbenbart uforenelige med de grundlæggende retsprincipper ("ordre public") i domstolslandet (artikel 13). Ved fastsættelse af underholdsbidragets størrelse skal der tages hensyn til den bidragsberettigedes behov og den bidragspligtiges midler, også selv om den gældende lov bestemmer andet (artikel 14).

Organisationer for regional økonomisk integration kan blive parter i protokollen (artikel 24).

4. KOMMISSIONENS FORSLAG

Ifølge Domstolens retspraksis² har Fællesskabet erhvervet ekstern enekompetence på de områder, der er omfattet af forordning (EF) nr. 4/2009. Denne forordning fastsætter, at lovvalgsreglerne fastsættes i overensstemmelse med protokollen, og at den finder anvendelse i medlemsstaterne senest på datoen for forordnings anvendelse. Kommissionen foreslår derfor, at Fællesskabet indgår protokollen alene.

Protokollens artikel 24 giver Det Europæiske Fællesskab mulighed for på tidspunktet for undertegnelsen, accepten, godkendelsen eller tiltrædelsen at erklære, at det har kompetence på alle de områder, som protokollen regulerer, og at de medlemsstater, der har overført kompetence til det, vil være bundet af protokollen. Kommissionen foreslår, at der afgives en sådan erklæring.

Forordningens artikel 76 fastsætter, at forordningen finder anvendelse fra 18. juni 2011 under forudsætning af, at Haagerprotokollen af 2007 finder anvendelse i Fællesskabet på denne dato. Sker dette ikke, anvendes forordningen fra datoen for protokollens anvendelse i Fællesskabet.

Efter protokollens artikel 25 træder protokollen i kraft efter en fastsat periode efter deponering af det andet ratifikations-, accept-, godkendelses- eller tiltrædelsesinstrument. Protokollen er

² Domstolens udtalelse 1/03 af 7. februar 2006 om Fællesskabets kompetence til at indgå den nye Lugano-konvention om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område.

endnu ikke ratificeret af nogen stat. Fællesskabet kan således være den første part, der indgår protokollen.

Eftersom protokollen bør anvendes i Fællesskabet senest på forordningens anvendelsesdato, dvs. den 18. juni 2011, foreslår Kommissionen at gøre brug af mekanismen for foreløbig anvendelse af en international aftale inden dennes ikrafttrædelse. Foreløbig anvendelse er omhandlet i artikel 300, stk. 2, i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab. Kommissionen foreslår, at der afgives en ensidig erklæring herom ved protokollens indgåelse.

Efter artikel 22 i protokollen finder protokollen ikke anvendelse på underholds krav i en kontraherende stat, der vedrører en periode før protokollens ikrafttrædelse i denne stat. I Fællesskabet anvendes den nye forordning (EF) nr. 4/2009 om underholdspligt på retssager, der er anlagt, på retsforlig, der er godkendt eller indgået, og på officielt bekræftede dokumenter, der er udarbejdet efter datoen for forordningens anvendelse (artikel 75). Forordningen kan således også finde anvendelse i tilfælde, hvor der kræves underholdsbidrag for en periode før forordningens anvendelse. Anvendelse af forordningen sammen med artikel 22 i protokollen ville have den uheldige virkning, at kravet eventuelt ville være omfattet af forskellige love afhængigt af, for hvilken periode der kræves underholdsbidrag. Aftalen om afskaffelse af fuldbyrdelsesproceduren vedrører desuden kun afgørelser, som træffes på grundlag af de harmoniserede lovvalgsregler. Kommissionen foreslår også at anvende protokollens regler, når der kræves underholdsbidrag på grundlag af forordningen for en periode, der ligger før protokollens anvendelse i Fællesskabet, og at der afgives en ensidig erklæring herom ved protokollens indgåelse.

Kommissionens forslag til Rådets forordning om retternes kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser og samarbejde vedrørende underholdspligt, der blev vedtaget den 15. december 2005, var ledsaget af en konsekvensvurdering. Eftersom konsekvensvurderingen omfattede den foreslåede harmonisering af lovvalgsreglerne, er der ikke behov for at foretage en ny konsekvensvurdering.

Forslag til

RÅDETS AFGØRELSE

om Det Europæiske Fællesskabs indgåelse af protokollen om, hvilken lov der finder anvendelse på underholdspligt

RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION HAR -

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særlig artikel 61, litra c), sammenholdt med artikel 300, stk. 2 og 3,

under henvisning til forslag fra Kommissionen³,

under henvisning til udtalelse fra Europa-Parlamentet⁴, og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) Det Europæiske Fællesskab ønsker at skabe et fælles retsområde baseret på princippet om gensidig anerkendelse af retsafgørelser.
- (2) I henhold til forordning (EF) nr. 4/2009 om kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser og samarbejde vedrørende underholdspligt (i det følgende benævnt "forordningen"), der blev vedtaget den 18. december 2008, fastlægges den lov, der finder anvendelse på underholdspligt, efter Haagerprotokollen af 23. november 2007 om, hvilken lov der finder anvendelse på underholdspligt (i det følgende benævnt "protokollen") i de medlemsstater, der er bundet af dette instrument.
- (3) Protokollen er et værdifuldt bidrag til større retssikkerhed og retlig forudsigelighed for bidragsberettigede og bidragspligtige. Anvendelse af ensartede lovvalgsregler vil sikre fri bevægelighed for retsafgørelser om underholdsbidrag i Fællesskabet, uden nogen form for kontrol i de medlemsstater, hvor de søges fuldbyrdet.
- (4) Protokollens artikel 24 giver Fællesskabet mulighed for at undertegne, acceptere, godkende eller tiltræde protokollen.
- (5) Fællesskabet har enekompetence på alle de områder, der er reguleret af protokollen.
- (6) Protokollen bør anvendes mellem medlemsstaterne senest den 18. juni 2011, som er anvendelsesdatoen for rådsforordningen.
- (7) På grund af den tætte forbindelse mellem protokollen og forordningen bør protokollen anvendes foreløbigt i Fællesskabet, hvis den ikke er trådt i kraft på forordningens

³ EUT C [...] af [...], s. [...].

⁴ EUT C [...] af [...], s. [...].

anvendelsesdato den 18. juni 2011. Der bør ved protokollens indgåelse afgives en ensidig erklæring herom.

- (8) Protokollen bør finde anvendelse på alle retsafgørelser, som kan anerkendes og fuldbyrdes efter forordningens bestemmelser om afskaffelse af fuldbyrdelsesproceduren for fremmede retsafgørelser, herunder om underholdsbidrag, der er rejst krav om i medlemsstaterne for en periode, der ligger før protokollens ikrafttrædelse i Fællesskabet. Der bør ved protokollens afgørelse afgives en ensidig erklæring herom.
- (9) I overensstemmelse med artikel 3 i protokollen om Det Forenede Kongeriges og Irlands stilling, der er knyttet til traktaten om Den Europæiske Union og traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, deltager Irland i vedtagelsen og anvendelsen af denne afgørelse. [Det Forenede Kongerige deltager ikke i vedtagelsen af denne afgørelse.]
- (10) Danmark deltager i medfør af artikel 1 og 2 i protokollen om Danmarks stilling ikke i vedtagelsen af denne afgørelse, som ikke er bindende for og ikke finder anvendelse i Danmark -

VEDTAGET FØLGENDE AFGØRELSE:

Artikel 1

Protokollen om, hvilken lov der finder anvendelse på underholdspligt, godkendes på Fællesskabets vegne.

Formanden for Rådet bemyndiges til at udpege den (de) person(er), der er beføjet til undertegne protokollen med bindende virkning for Fællesskabet.

Teksten til protokollen er knyttet til denne afgørelse.

Artikel 2

Ved indgåelsen af protokollen afgiver Fællesskabet følgende erklæring i henhold til protokollens artikel 24:

"Det Europæiske Fællesskab erklærer i henhold til protokollens artikel 24, at det har kompetence på alle de områder, der er reguleret af protokollen. Dets medlemsstater undertegner, accepterer, godkender eller tiltræder ikke protokollen, men vil være bundet af protokollen i kraft af Det Europæiske Fællesskabs indgåelse heraf.

I forbindelse med denne erklæring omfatter udtrykket "Det Europæiske Fællesskab" ikke Danmark i medfør af artikel 1 og 2 i protokollen om Danmarks stilling, der er knyttet som bilag til traktaten om Den Europæiske Union og til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab [, eller Det Forenede Kongerige i medfør af artikel 3 i protokollen om Det Forenede Kongeriges og Irlands stilling, der er knyttet som bilag til traktaten om Den Europæiske Union og til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab]."

Artikel 3

Protokollen finder foreløbig anvendelse fra den 18. juni 2011, hvis den endnu ikke er trådt i kraft på denne dato. Ved indgåelsen af protokollen erklærer Fællesskabet følgende:

"Det Europæiske Fællesskab erklærer, at protokollen anvendes foreløbigt fra den 18. juni 2011, som er anvendelsesdatoen for forordning (EF) nr. 4/2009 om kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser og samarbejde vedrørende underholdspligt, hvis protokollen endnu ikke er trådt i kraft på denne dato."

Artikel 4

I Fællesskabet anvendes protokollen også på underholdsbidrag, der er rejst krav om i medlemsstaterne for en periode, der ligger før protokollens foreløbige ikrafttrædelse i Fællesskabet, i situationer, hvor retssag er anlagt, retsforlig er godkendt eller indgået, eller officielt bekræftede dokumenter er udarbejdet efter den 18. juni 2011, som er forordningens anvendelsesdato.

Ved indgåelse af protokollen erklærer Fællesskabet følgende:

"Det Europæiske Fællesskab erklærer, at protokollen også anvendes på underholdsbidrag, der er krævet i medlemsstaterne for en periode, der ligger før protokollens ikrafttrædelse eller foreløbige anvendelse i Fællesskabet, i situationer, hvor retssag er anlagt, retsforlig er godkendt eller indgået, eller officielt bekræftede dokumenter er udarbejdet efter den 18. juni 2011, som er anvendelsesdatoen for forordning (EF) nr. 4/2009 om kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser og samarbejde vedrørende underholdspligt om retternes kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser og samarbejde vedrørende underholdspligt."

Udfærdiget i Bruxelles, den

*På Rådets vegne
Formand*

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 23.2.2009
KOM(2009)81 endelig

BILAG

PROTOKOL OM, HVILKEN LOV DER FINDER ANVENDELSE PÅ UNDERHOLDSPLIGT

BILAG

PROTOKOL

OM, HVILKEN LOV DER FINDER

ANVENDELSE PÅ UNDERHOLDSPLIGT

De stater, som har undertegnet denne protokol,

som ønsker at fastlægge ensartede regler om, hvilken lov der finder anvendelse på underholdspligt,

som ønsker at modernisere Haagerkonventionen af 24. oktober 1956 om, hvilken lov der finder på underholdspligt over for børn og Haagerkonventionen af 2. oktober 1973 om, hvilken lov der finder anvendelse på underholdspligt,

som ønsker at udarbejde generelle regler for lovvalg, der kan supplere Haagerkonventionen af 23. november 2007 om international inddrivelse af børnebidrag og andre former for underholdsbidrag til familiemedlemmer,

har besluttet at indgå en protokol til dette formål og er blevet enige om følgende bestemmelser.

Artikel 1 - Anvendelsesområde

1. Protokollen fastlægger, hvilken lov der finder anvendelse på underholdspligt som følge af familie-, slægtskabs-, ægteskabs- eller svogerskabsforhold, herunder underholdspligt over for et barn uanset forældrenes civilstand.
2. Retsafgørelser truffet i medfør af denne protokol berører ikke eksistensen af de familieforhold, der er omhandlet i stk. 1.

Artikel 2 - Universel anvendelse

Denne protokol finder anvendelse, også selv om den lov, der skal anvendes, er loven i en ikke-kontraherende stat.

Artikel 3 - Generel lovvalgsregel

1. Underholdspligt reguleres af loven i den stat, hvor den bidragsberettigede har sin sædvanlige bopæl, medmindre protokollen indeholder andre bestemmelser.
2. Hvis den bidragsberettigede skifter sædvanlig bopæl, finder loven i den nye opholdsstat anvendelse fra det øjeblik, hvor skiftet finder sted.

Artikel 4 - Særlige regler til fordel for visse bidragsberettigede

1. Følgende bestemmelser finder anvendelse på underholdspligt:
 - a) som forældre har over for deres børn
 - b) som andre personer end forældre har over for personer, som endnu ikke er fyldt 21 år, bortset fra underholdspligt, der følger af de familieforhold, der er omhandlet i artikel 5, og
 - c) som børn har over for deres forældre.
2. Hvis den bidragsberettigede i medfør af den lov, som er omhandlet i artikel 3, ikke kan opnå underholdsbidrag fra den bidragspligtige, finder domstolslandets lov anvendelse.
3. Uanset artikel 3 finder domstolslandets lov anvendelse, hvis den bidragsberettigede har indbragt sagen for den kompetente myndighed i den medlemsstat, på hvis område den bidragspligtige har sin sædvanlige bopæl. Hvis den bistandsberettigede i medfør af denne lov ikke kan opnå underholdsbidrag fra den bidragspligtige, finder loven i den stat, på hvis område den bistandsberettigede har sin sædvanlige bopæl, dog anvendelse.
4. Hvis den bidragsberettigede i medfør af den lov, som er omhandlet i artikel 3 og stk. 2 og 3 i denne artikel, ikke kan opnå underholdsbidrag fra den bidragspligtige, finder loven i den stat, hvis nationalitet de begge har, anvendelse, hvis en sådan findes.

Artikel 5 - Særlig regel for ægtefæller og tidligere ægtefæller

Er der tale om underholdspligt mellem ægtefæller, tidligere ægtefæller eller personer, hvis ægteskab er blevet omstødt, finder artikel 3 ikke anvendelse, hvis en af parterne gør indsigelse, og loven i en anden stat, navnlig den stat, på hvis område de havde deres sidste fælles sædvanlige bopæl, har en tættere tilknytning til ægteskabet. I så fald finder loven i denne anden stat anvendelse.

Artikel 6 - Særlig indsigelsesregel

Er der tale om andre former for underholdspligt end den, der følger af et forældre-barnforhold over for et barn, og den pligt, der er omhandlet i artikel 5, kan den bidragspligtige bestride et krav fra den bistandsberettigede med den begrundelse, at der ikke består en sådan underholdspligt hverken efter loven i den stat, på hvis område den bidragspligtige har sin sædvanlige bopæl, eller efter loven i den stat, hvis nationalitet begge parter har, hvis en sådan findes.

Artikel 7 - Udpegelse af den lov, der skal anvendes i forbindelse med en bestemt sag

1. Uanset bestemmelserne i artikel 3-6 kan den bistandsberettigede og den bistandspligtige alene med henblik på en bestemt sag i en given stat udtrykkeligt udpege denne stats lov som den lov, der skal finde anvendelse på underholdspligten.

2. Foretages udpegelsen inden sagsanlægget, skal det ske ved en aftale underskrevet af begge parter, som er skriftlig eller registreret på et hvilket som helst medie, hvis oplysninger er tilgængelige med henblik på senere brug.

Artikel 8 - Udpegelse af den lov, der skal anvendes

1. Uanset bestemmelserne i artikel 3-6 kan den bistandsberettigede og den bistandspligtige til enhver tid udpege en af følgende love som den, der skal finde anvendelse på underholdspligten:
 - a) loven i en stat, hvis nationalitet en af parterne har på tidspunktet for lovvalget
 - b) loven i den stat, på hvis område en af parterne har sin sædvanlige bopæl på tidspunktet for lovvalget
 - c) den lov, som ifølge parternes valg eller rent faktisk finder anvendelse på deres formueforhold
 - d) den lov, som ifølge parternes valg eller rent faktisk finder anvendelse på skilsmissen eller separationen.
2. En sådan aftale skal være skriftlig eller registreret på et hvilket som helst medie, hvis oplysninger er tilgængelige med henblik på senere brug, og være underskrevet af begge parter.
3. Stk. 1 finder ikke anvendelse på underholdspligt, der vedrører en person på under 18 år eller en voksen, der på grund af svækkede eller utilstrækkelige åndsevner ikke er i stand til at varetage sine interesser.
4. Uanset parternes lovvalg i medfør af stk. 1, afgøres spørgsmålet om, hvorvidt den bistandsberettigede kan give afkald på sin ret til underholdsbidrag, efter loven i den stat, på hvis område den bistandsberettigede havde sin sædvanlige bopæl på tidspunktet for lovvalget.
5. Medmindre parterne på tidspunktet for lovvalget var fuldt informeret om og klar over konsekvenserne af deres valg, finder den af parterne valgte lov ikke anvendelse, når anvendelse af denne lov ville føre til klart uretfærdige eller urimelige konsekvenser for en af parterne.

Artikel 9 - "Domicil" i stedet for "nationalitet"

En stat, der anvender begrebet "domicil" som en tilknytningsfaktor i familieanliggender, kan meddele det permanente kontor for Haagerkonferencen om international privatret, at ordet "nationalitet" i artikel 4 og 6 i forbindelse med sager, der indbringes for dens myndigheder, erstattes af begrebet "domicil" som defineret af denne stat.

Artikel 10 - Offentlige organer

Et offentligt organs ret til at kræve tilbagebetaling af en ydelse, der er udbetalt til den bidragsberettigede i stedet for underholdsbidrag, reguleres af den lov, der gælder for vedkommende organ.

Artikel 11 – Anvendelsesområdet for den lov, der finder anvendelse

Den lov, der finder anvendelse på underholdspligten, bestemmer bl.a.:

- a) hvorvidt, i hvilket omfang og fra hvem den bidragsberettigede kan kræve underholdsbidrag
- b) i hvilket omfang den bidragsberettigede kan kræve underholdsbidrag med tilbagevirkende kraft
- c) på hvilket grundlag underholdsbidragets størrelse beregnes og indekseres
- d) hvem der er berettiget til at anlægge sag om underholdspligt undtagen med hensyn til spørgsmål om retsevne og repræsentation i sagen
- e) forældelsesfrister
- f) omfanget af en bidragspligtig persons forpligtelse, når et offentligt organ kræver tilbagebetaling af ydelser, der er udbetalt til en bidragsberettiget i stedet for underholdsbidrag.

Artikel 12 - Udelukkelse af renvoi

I denne protokol forstås ved begrebet "lov" den gældende ret i en stat, bortset fra lovvalgsregler.

Artikel 13 - Ordre public

Anvendelsen af den lov, der er udpeget efter denne protokol, kan kun undlades, hvis dens virkninger er åbenbart uforenelige med de grundlæggende retsprincipper (ordre public) i domstolslandet.

Artikel 14 - Fastsættelse af underholdsbidragets størrelse

Selv om den pågældende lov bestemmer andet, tages der ved fastsættelsen af underholdsbidraget hensyn til den bidragsberettigedes behov og den bidragspligtiges midler samt til enhver compensation, der er tildelt den bidragsberettigede i stedet for periodiske underholdsbidrag.

Artikel 15 - Ikke-anvendelse af protokollen på nationale konflikter

1. En kontraherende stat, hvor forskellige retssystemer eller regelsæt finder anvendelse i forbindelse med underholdspligt, er ikke forpligtet til at anvende bestemmelserne i denne protokol på konflikter, der udelukkende består mellem de forskellige retssystemer eller regelsæt.
2. Denne artikel finder ikke anvendelse på en organisation for regional økonomisk integration.

Artikel 16 - Stater med flere territoriale retssystemer

1. For så vidt angår en stat, hvor to eller flere retssystemer eller regelsæt vedrørende sagsområder, der er omfattet af denne protokol, finder anvendelse i forskellige territoriale enheder
 - a) skal enhver henvisning til loven i en stat forstås som en henvisning til den lovgivning, der gælder for den pågældende territoriale enhed
 - b) skal enhver henvisning til de kompetente myndigheder eller offentlige organer i en stat, hvor det er relevant, forstås som en henvisning til de myndigheder eller organer, der er bemyndiget til at handle i den pågældende territoriale enhed
 - c) skal enhver henvisning til den sædvanlige bopæl i en stat, hvor det er relevant, forstås som en henvisning til den sædvanlige bopæl i den pågældende territoriale enhed
 - d) skal enhver henvisning til den stat, hvis nationalitet to personer begge har, forstås som en henvisning til den territoriale enhed, der følger af loven i denne stat, eller i mangel af relevante bestemmelser herom den territoriale enhed, som underholdspligten har den tætteste tilknytning til
 - e) skal enhver henvisning til den stat, hvis nationalitet en person har, forstås som den territoriale enhed, der følger af loven i denne medlemsstat, eller i mangel af relevante bestemmelser herom den territoriale enhed, som personen har den tætteste tilknytning til.
2. Med henblik på fastlæggelsen af den lov, der skal anvendes efter denne protokol i forbindelse med en stat, der omfatter to eller flere territoriale enheder, som hver især har sit eget retssystem eller regelsæt vedrørende spørgsmål, som er omfattet af denne protokol, gælder følgende -
 - a) hvis der findes regler i en sådan stat, der bestemmer, hvilken territorial enheds lov der gælder, finder loven i denne enhed anvendelse
 - b) i mangel af sådanne regler finder loven i den relevante territoriale enhed, jf. stk. 1, anvendelse.
3. Denne artikel finder ikke anvendelse på en organisation for regional økonomisk integration.

Artikel 17- Stater med retssystemer for forskellige persongrupper

Med henblik på at fastslå hvilken lov der skal anvendes ifølge denne protokol i forhold til en stat, der i sager, der er omfattet af denne protokol, har to eller flere retssystemer eller regelsæt, der er anvendelige på forskellige grupper af personer, skal enhver henvisning til loven i denne stat forstås som en henvisning til det retssystem, der følger af de gældende regler i denne stat.

Artikel 18 - Koordinering med tidligere Haagerkonventioner om underholdsbidrag

Mellem de kontraherende parter erstatter denne protokol Haagerkonventionen af 2. oktober 1973 om, hvilken lov der finder anvendelse på underholdspligt, og Haagerkonventionen af 24. oktober 1956 om, hvilken lov der finder anvendelse i sager om underholdspligt over for børn.

Artikel 19 - Koordinering med andre instrumenter

1. Denne protokol berører ikke andre internationale instrumenter, de kontraherende stater er eller bliver parter i, og som omfatter bestemmelser vedrørende anliggender, der hører ind under denne protokol, medmindre parterne i sådanne instrumenter har afgivet erklæring om det modsatte.
2. Stk. 1 finder også anvendelse på ensartede lovgivninger baseret på særlig tilknytning af regional eller anden art mellem de berørte stater.

Artikel 20 - Ensartet fortolkning

Ved fortolkningen af denne protokol skal der tages hensyn til dens internationale karakter og behovet for at fremme en ensartet anvendelse.

Artikel 21 - Vurdering af protokollens praktiske anvendelse

1. Generalsekretæren for Haagerkonferencen om international privatret indkalder om nødvendigt et særligt udvalg, der skal undersøge protokollens anvendelse i praksis.
2. Med henblik på en sådan vurdering samarbejder de kontraherende stater med det permanente kontor for Haagerkonferencen om international privatret om registrering af retspraksis vedrørende anvendelse af protokollen.

Artikel 22 - Overgangsbestemmelser

Denne protokol finder ikke anvendelse på underholdskrav i en kontraherende stat, der vedrører en periode før protokollens ikrafttrædelse i denne stat.

Artikel 23 - Undertegnelse, ratifikation og tiltrædelse

1. Denne protokol er åben for undertegnelse af alle stater.
2. Denne protokol skal ratificeres, accepteres eller godkendes af signatarstaterne.

3. Denne protokol er åben for tiltrædelse af alle stater.
4. Ratifikations-, accept-, godkendelses- eller tiltrædelsesinstrumenterne skal deponeres i udenrigsministeriet i Kongeriget Nederlandene, som er protokollens depositar.

Artikel 24 - Organisationer for regional økonomisk integration

1. En organisation for regional økonomisk integration, der udelukkende består af suveræne stater, og som har kompetence på alle eller nogle af de områder, som protokollen regulerer, kan ligeledes undertegne, acceptere, godkende eller tiltræde protokollen. Organisationen for regional økonomisk integration har i så fald de samme rettigheder og forpligtelser som en kontraherende stat, i det omfang den pågældende organisation har kompetence på de områder, der reguleres af protokollen.
2. Organisationen for regional økonomisk integration giver på tidspunktet for undertegnelsen, accepten, godkendelsen eller tiltrædelsen skriftligt depositaren meddelelse om de emner, der er omfattet af denne protokol, og for hvilke organisationen har fået overdraget kompetence fra dens medlemsstater. Organisationen skal straks give depositaren skriftlig meddelelse om eventuelle ændringer af dens kompetence i forhold til dens seneste meddelelse i henhold til dette stykke.
3. På tidspunktet for undertegnelsen, accepten, godkendelsen eller tiltrædelsen kan en organisation for regional økonomisk integration i overensstemmelse med artikel 28 erklære, at den har kompetence på alle de af denne protokol regulerede emneområder, og at de medlemsstater, der har overført kompetence til den pågældende organisation for regional økonomisk integration, hvad angår det omhandlede emneområde, vil være bundet af protokollen i kraft af organisationens undertegnelse, accept, godkendelse eller tiltrædelse.
4. I forbindelse med ikrafttrædelsen af denne protokol vil instrumenter, der er deponeret af en organisation for regional økonomisk integration, ikke tælle med, medmindre organisationen for regional økonomisk integration afgiver en erklæring i overensstemmelse med stk. 3.
5. Enhver henvisning i denne protokol til en "kontraherende stat" eller "stat" er ligeledes, hvor det er relevant, at betragte som en henvisning til en organisation for regional økonomisk integration, der er part i protokollen. Hvis en organisation for regional økonomisk integration afgiver en erklæring i overensstemmelse med stykke 3, er enhver henvisning i denne protokol til en "kontraherende stat" eller "stat" ligeledes, hvor det er relevant, at betragte som en henvisning til organisationens medlemsstater.

Artikel 25 - Ikrafttrædelse

1. Protokollen træder i kraft den første dag i den måned, der følger efter udløbet af en periode på tre måneder fra deponeringen af det andet ratifikations-, accept-, godkendelses- eller tiltrædelsesinstrument som omhandlet i artikel 23.

2. Herefter træder protokollen i kraft:
 - a) for hver stat eller organisation for regional økonomisk integration, som omhandlet i artikel 24, der på et senere tidspunkt ratificerer, accepterer, godkender eller tiltræder den, den første dag i den måned, der følger efter udløbet af en periode på tre måneder fra deponeringen af dens ratifikations-, accept-, godkendelses- eller tiltrædelsesinstrument
 - b) for territoriale enheder, som denne protokol udvides til at gælde for i overensstemmelse med artikel 26, den første dag i den måned, der følger efter udløbet af en periode på tre måneder fra meddelelsen af den i nævnte artikel omhandlede erklæring.

Artikel 26 - Erklæringer vedrørende forskellige retssystemer

1. Hvis en stat består af to eller flere territoriale enheder, hvor de sagsområder, der behandles i denne protokol, er underkastet forskellige retssystemer, kan den på underskrivelses-, ratificerings-, accepterings-, godkendelses- eller tiltrædelsestidspunktet i overensstemmelse med artikel 28 afgive erklæring om, at protokollen gælder for alle dens territoriale enheder eller kun for en eller flere af dem, og ændre denne erklæring ved på et hvilket som helst tidspunkt at afgive en ny.
2. En sådan erklæring sendes til depositaren og skal udtrykkeligt nævne de territoriale enheder, protokollen gælder for.
3. Hvis en stat ikke afgiver nogen erklæring efter denne artikel, finder protokollen anvendelse i samtlige territoriale enheder i denne stat.
4. Denne artikel finder ikke anvendelse på en organisation for regional økonomisk integration.

Artikel 27 - Forbehold

Der kan ikke tages forbehold over for denne protokol.

Artikel 28 - Erklæringer

1. Erklæringer som omhandlet i artikel 24, stk. 3, og artikel 26, stk. 1, kan afgives i forbindelse med undertegnelse, ratificering, accept, godkendelse eller tiltrædelse eller på et hvilket som helst tidspunkt herefter, og kan når som helst ændres eller tilbagekaldes.
2. Erklæringer, ændringer og tilbagekaldelser skal meddeles til depositaren.
3. En erklæring, der afgives i forbindelse med undertegnelsen, ratifikationen, accepten, godkendelsen eller tiltrædelsen, får virkning samtidig med protokollens ikrafttrædelse for den pågældende stat.

4. En erklæring, der afgives på et senere tidspunkt, og en eventuel ændring eller tilbagekaldelse af en erklæring får virkning den første dag i den måned, der følger efter udløbet af en periode på tre måneder fra dagen for depositarens modtagelse af meddelelsen.

Artikel 29 - Opsigelse

1. En kontraherende stat kan opsig denne protokol ved en skriftlig meddelelse til depositaren. Opsigelsen kan begrænses til en eller flere territoriale enheder i en stat med forskellige retssystemer, som er omfattet af protokollen.
2. Opsigelsen får virkning den første dag i den måned, der følger efter udløbet af en periode på tolv måneder fra datoen for depositarens modtagelse af meddelelsen. Hvis der i meddelelsen specificeres et længere opsigelsesvarsel, får opsigelsen virkning ved udløbet af den pågældende længere periode fra dagen for depositarens modtagelse af meddelelsen.

Artikel 30 - Meddelelser

Depositaren skal give de stater, der er medlem af Haagerkonferencen om international privatret, de øvrige stater og organisationer for regional økonomisk integration, som har undertegnet, ratificeret, accepteret, godkendt eller tiltrådt protokollen i overensstemmelse med artikel 23 og 24, meddelelse om følgende:

- a) de i artikel 23 og 24 omhandlede undertegnelser, ratifikationer, accepter, godkendelser og tiltrædelser
- b) datoen for protokollens ikrafttrædelse i henhold til artikel 25
- c) erklæringer som omhandlet i artikel 24, stk. 3, og artikel 26, stk. 1
- d) opsigelser som omhandlet i artikel 29.

Til bekræftelse heraf har undertegnede, som er behørigt bemyndiget dertil, underskrevet denne protokol.

Udfærdiget i Haag, den 23. november 2007, på engelsk og fransk, idet begge tekster har samme gyldighed, i et eksemplar, som skal deponeres i Kongeriget Nederlandenes regerings arkiv, og hvoraf en bekræftet genpart vil blive fremsendt ad diplomatisk vej til hver af de stater, som var medlem af Haagerkonferencen om international privatret på tidspunktet for dens 21. samling, samt til hver af de øvrige stater, som deltog i denne samling.